

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXIII

Telefon: Nr. 226.

"GAZETA" apare ZILNIC.
Abonamente pentru Austro-Ungar.
pe un an: —
24 cor. pe 6 luni 12 cor. pe trei
luni 6 cor. — Nr-ri de Duminecă:
patru cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
un an 40 franci, pe șase luni 20
franci, pe trei luni 10 franci.
Nr-ri de Duminecă 8 fr. an.
Se poate prenumăra la toate oficiile
poștale precum și la d-nii colecționi.
Abonamentul pentru Brașov:
La Administrația "GAZETEI", pe
1 an 20 C. Pe 6 luni 10 C.
pe trei luni 5 C. Cu dăru
acasă: Pe un an 24 Cor. Pe 6 luni
12 Cor. Pe trei luni 6 Cor. Un exem-
plar 10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiile se plătesc înainte.

REDACTIUNEA,
Tipografia și Administra-
țiunea
BRAȘOV, Piața-mare 30.
Nu se acceptă decât în scris.
Manuscrisurile nu se restituie.
INSERATE:
Se primesc la Administra-
țiunea Brașov și la birou-
rile următoare:
Vina la M. Dukon Nachr., Heinrich
Schalk, Rudolf Mosse. — În Buda-
pesta la Bekstein Bernát, Julius Leo-
pold, Blockner L.
PREȚUL INSERATELOR:
Un șir pețit 20 bani pen-
tru o publicare. Publicări
mai dese după tarife și învoială.
Declame pe pag. a 8-a 1
șir 20 bani.

Nr. 214. Brașov, Joi, 30 Septembrie (13 Octombrie) 1910.

Superioritate culturală?

II.
In zilele aceste a apărut o broșură despre „Imperialismul maghiar“, în care autorul ajunge la concluzia, că aceasta fantasmagorie nu e altceva decât un fel de boală, deci întreaga chestie aparține domeniului patologiei.

Cu toate aceste, ideea „imperialismului maghiar“ e cultivată cu multă predilecție tocmai din partea unor publiciști, cari sunt cunoscuți de mari aderenți ai reacțiunii aristocratice și dușmani declarați ai ori cărei evoluțiuni democratice.

Imperialismul acesta a cărui ideal suprem e o Ungarie locuită de 30 milioane de maghiari genetici, nu se poate realiza, decât cu contopirea resp. maghiarisarea noastră, a naționalităților.

Pusă deci astfel tesa, adevărat admitând, că s'ar incinge în Ungaria lupta pe viață, pe moarte, ca să se împlinescă visul imperialistic al celor dela „Budapesti Hirnap“, ne întrebăm cu dreptul, că oare pretinsa superioritate culturală a maghiarilor ar putea fi de ceva folos în lupta asta de exterminare a noastră?

Răspunsul e categoric: nu.
Proptă cea mai puternică a acestui: nu, ne-o dă învățătura istoriei.
Sunt câteva mii de ani de când avem însemnări istorice despre cele ce s-au întâmplat în lume, despre soarta popoarelor.

Din cartea aceasta mare a vieții putem stabili o lege, aproape fără excepție, anume, că de câteori au ajuns ca să se măsoare pe viață pe moarte două popoare, învingerea politică sau a armelor brute a fost pe

partea poporului cu o civilizație mai tânără, mai barbară, în schimb însă popoarele mai civilizate deși învinse, au contopit etniceste pe învingătorii mai barbari, iar când diferența culturală nu a fost prea mare între subjugăți și subjugători, popoarele nu s-au contopit, căci civilizația relativ mai veche al celui subjugat i-a dat putere să reziste tuturor încercărilor de felul acesta. Exemple găsim cu ridicata în ambele direcții: Romanii au romanisat toate popoarele barbare, cu cari au venit în atingere. Nu au putut însă contopi popoarele cu o civilizație mai veche decât ei, cum au fost Grecii și Evreii. Barbarii franconi, cari au năvălit în Galia au învins și subjugat popoarele băștinase, cu mult mai civilizate, în schimb însă învingătorii au fost contopiți și romanisați prin civilizația superioară a celor subjugăți politicește.

Aceeși lege eternă se manifestă și în zilele de azi când vedem bunăoară, că un popor cu o civilizație așa numită formală incontestabil mai superioară, cum sunt Germanii nu pot asimila cu toate forțările lor pe Polonii din Posen.

Am făcut în mod conștient us de termenul: *civilizație formală*. Pentru că trebuie să facem întotdeauna deosebirea între *civilizația internă materială și între cea externă sau formală*.

Aceasta din urmă e suma instituțiilor culturale și sociale, cari le găsim la cutare popor. Pe când civilizația cea adevărată internă e suma calităților intelectuale și etice, de cari dispune o națiune.

Aceste două de regulă se aco-

per. Inșă nu e eschis și contrarul. Mărima civilizației interne e totdeauna în raport direct cu vechimea ei. Cu cât poate cutare popor să privească în trecutul său la mai multe veacuri de conviețuire socială, cu atâta va fi poporul respectiv atât în privința calităților mentale, cât și a civilizației moravurilor mai superior decât un popor mai tinăr.

Pe când civilizația așa numită formală poate fi și numai rezultatul unei constelații politice favorabile.

Un popor deși relative mai tinăr de-odată ajunge stăpân pe soartea sa, ba îi se subordonează politicește și alte popoare, așa că dispune de budgetul unei țări cu populație dublă așa de mare, cât e numărul rasei lor, și prin urmare se aranjază cu un confort de două ori mai costisitor decât dacă ar fi numai ei de ei.

Modelele de civilizație formală sunt gata la popoarele *mai civilizate, trebuiesc numai copiate și încâtva localisate*.

În un atare cas am greși foarte, dacă ne-am apuca se numărăm pe degete toate constituționale de cultură, cum sunt academiile de știință, universități, muzee, societăți literare, tot atâtea semne ale unei civilizații esterne, și privind chestia ca o întrebare de statistică, se tragem din ea concluzia asupra gradului de cultură al poporului respectiv.

Nu mai cât dacă vom ridica puțin rolul înșelător al culturii formale, vom afla deosebirea esențială în ceea ce privește cultura adevărată a minții și a inimii.

Vom afla, că la unul din acestea, instituturile culturale corespund

unor trebuințe interne ale unei puteri creatoare a geniului național. La un astfel de popor, și cultura socială, fineța moravurilor încă stă în armonie cu starea înaintată a formelor de civilizație.

Pe când la alt popor, mai toate formele de civilizație sunt numai copiate dela alte popoare, fără însă ca geniul națiunii să le poată da conținut.

Iar în dosul lor găsim o duritate de moravuri și o sărăcie a geniului creator.

Dealtăparte sunt popoare, cari în urma vitregității veacurilor, trăind între popoare politicește mai puternice, au fost aservite acestora și reținute cu puterea în desvoltarea facultăților lor culturale.

Deși mai vechi decât popoarele conlocuitoare, ele sunt mai sărace în constituțiuni culturale, decât aceste. Legea însă tot lege rămâne. Nu avem decât să studiem aceste popoare cu o soarte vitregă, se desfacem puțin scoarța sau haina sărăciei și a necreșterii, cu care sunt învălitate și vom găsi la ele o comoră de facultăți intelectuale imaginate, în stare latentă, care produce minuni, cât ce popoarele respective ajung într-o situație, ca să-și poată desvolta liber toate facultățile și bogățiile intelectuale.

Și vom găsi la popoarele acelea ascunse sub un exterior aspru și dur, o inimă bună și mioloasă, înșușiri cu adevărat umanitare și morale.

E o manifestare aceasta a legii universale, despre ereditatea psihologică, în sensul căreia nimic nu se pierde din ceea-ce au muncit și

FOILETONUL GAZ. TARNS.

Ramon.

Novelă spaniolă de I. Octavio Picon.

Unul dintre munții, cari se întind între Villalba și Escorial, este al amicului meu Perez. El știind cât de mult mă încântă regiunea, mi-a dat voie să merg ori-și-când pe moșia lui, pentru a vâna sau a umbla pustiu, după-cum îmi place. Dacă viața din Madrid îmi obosește nervii, într-o bună dimineață iau trenul și în o oră mă aflu la picioarele muntelui. Aici toată ziua umblu pustiu, îmi alung cât se poate cugetele neplăcute și seara mă reintorc la Madrid, plecând cu ultimul tren dela mica gară, aflătoare în apropiere de casa amicului meu.

Toți aceia, cari sunt din alte ținuturi ale Spaniei, convin în părerea, că regiunea din jurul Madridului nu e ceva admirabil; mie însă îmi place, fără a o numi încântătoare. Terenul pietros cu gropi și ridicături, stejarii verzi-surii, rocile puternice năpădite de muschiu, și par a fi niște animale din povești, fundate în un somn adânc, crepăturile din munți — toate poartă timbrul grandiozității. E adevărat, că regiunea nu e tocmai încântătoare, dar' are o frumusețe întunecată, inconsolabilă, care ne umple sufletul cu ideile poeziei suave. Aceste locuri nu sunt vesele, dar' cristalizate în aerul de munte aspru și curat, imprumută o nouă putere voinței și inima ne-o

umplu cu un fel de melancolie delicată, pe care nu o pot gusta decât sufletele simțitoare.

Pe moșia amicului meu numai doi oameni au locuință stabilă: Ramon și Andreiu, tatăl și fiul. Tatăl e cam de 50 ani, fiul de 25. În urma deselor mele vizi și poate și din cauza bacșișelor, sunt în bună prietenie cu ambii, dar' cu deosebire cu tatăl. Acesta e de o statură uriașă, dar' are o inimă așa de generoasă și de bună, încât e imposibil a nu simți simpatie în timpul cel mai scurt față de el. La prima vedere, fără îndoială, nu este cam atrăgător, căci e scurt la vorbă și sec, apoi să vede a fi întotdeauna foarte năcăjit, ceea-ce asemenea nu-i este spre avantaj. Dar' dacă îi succede omului a-i alunga gândurile, se face deodată vioiu, aproape afabil și tristețea feței sale trece în un suris, care ne arată o mare bunătate de inimă.

Cu o ocaziune, după cină, îmi zise el: — Dacă voinști să te reintorci azi la Madrid, trebuie să ne grăbim, d-le. Ultimul tren a trebuit să plece din Escorial.

Casa dela moșie a amicului meu, se află cam la un pătrar de oară dela stațiune. Ne grăbeam spre ea aproape fugind, împedecându-ne din când în când de tufe și pietri, căci era întunec. Făcusem calea cam de jumătate, când a apărut lampa trenului, care se apropia repede de stațiune.

— Acum e pagubă să mai fugim — grăi Ramon, ne-am greșit cu timpul. Grăbindu-ne poți să cazi și să te lovești.

Am văzut, că are dreptate. Ne-am oprit și priveam, cum sosește trenul din gară și după o pauză de două minute pleacă repede mai departe. Era o privileție frumoasă, cum locomotiva arunca ici-colea câte-o adevărată ploaie de scântei în întunecimea nopții. În unele locuri scânteele aprindeau iarba uscată dintre șine și să ridica repentin o flacără strălucitoare, dispărând în urmă tot așa de iute.

— Acum să mergem frumos acasă — zise Ramon — d-ta vei dormi în patul stăpânului meu, căci e mai bun ca cel menit oaspeților.

Am plecat pe coasta dealului în sus. Bătea o boare răcoroasă, care era foarte plăcută după ferbințeala zilei. Eram aproape de casă, când la marginea orizontului se ivi luna, încet și maiestos. Ne-am oprit ca vrăjiți. Apoi am scos din buzunar două țigări și dând una lui Ramon, i-am zis:

— Nu avem grabă, dacă ai voie să rămânem încă puțin în verdeață.

M'am tăvălit pe iarbă și tot asemenea făcu Ramon. Dar în loc ca să privească, ca mine jocul de colorii al lunii printre crengile arborilor întunecați, își astupă fața cu mâinile răzimate pe genunchi și stătea așa trist, adâncit în gânduri.

Știe Dumnezeu până când ar fi rămas în această poziție, dacă nu-l agrăiam. N'aveai decât să-l privești în față și puteai vedea, că suferă, că nu șade aci

atât de liniștit și nesimțitor din cauză, că e obosit, ci este consumat de un bănat secret.

— Ei, omule, Ramon, ce dracu ai? Faci o față ca omul, căruia i-a ars casa. Te cunosc deja de mai mult, dar nu te-am văzut încă să fi vesel o zi întreagă. Vorbește, dar dacă îți pot fi de ajutor.

Trebuie să-i vorbesc încă mult, dar fără îndoială l'am convins prin sinceritatea vocii mele sau apoi a sosit și pentru el acel moment, în care și cel mai închis om simte lipsa a-și ușura sufletul destăinuindu-și secretele — căci în cele din urmă încep să vorbească.

— D-le, zise el, de ani de zile port, în fie-care zi, în fie-care ceas, chinul unei mari dureri.

— Vorbește, amice, vorbește, dar dacă îți pot ajuta.

— Nu-mi poți ajuta nici d-ta, nici altul, dar îți voi spune totul și vei vedea, că nu esagerez. Și mă vei scuza, dacă une-ori par a fi uricos și neurban.

Și fără a mai aștepta un nou îndemn, ce tinuă:

— Ai să ști, că am rămas văduv înainte cu zece ani. Mi-a rămas singur copilul, pe care îl cunoști și d-ta, un băiat bun și brav, care are o inimă ca de aur. La câți-va ani după moartea mamei sale, băiatul s'a îndrăgostit de Pepa, fata unui morar și a luat-o în curând de nevastă. Stăpânul nostru i-a dat locuință liberă, cu condiția să șadă în partea de dinco-a a muntelui, celo în vale.

creat înaintașii, ci se erezește prin generațiile următoare în formă de facultăți latente, cari cultivate mai departe din partea fiecărei generații duc pas de pas înainte civilizația omenească spre idealul perfecțiunii.

Același lucru îl vedem și la singuratici. Civilizația formală nu totdeauna e acoperită de cea internă. Nu tot cel ce e îmbrăcat în haine pompoase și e indispensabil dela toate teatrele și concertele, e în mod necesar și om cu adevărat cult.

Sub exteriorul pompos se ascunde nu odată o minte îngustă și o fire brutală, selbatică. Pe când sub stratele de pânură dură, adese vedem ființe de-o rară inteligență și de-o noblețe a inimii, ce ne surprinde.

Premiând aceste teorii în mare parte deja științe și fixate din partea multor capete cugetătoare, mă voi încerca într'un articol final, se fac bilanțul între noi și maghiari din punctul de vedere al culturii.

O constatare. Primim următoarea scrisoare: *Vă rog să binevoii a constata, că privitor la acțiunea de împăcare a d-lui Dr. I. Mihun n-au dat nici unui ziarist nici o declarație și prin urmare declarațiunile atribuite mie în n-rul ultim al prețutului d-voastră ziar, nu sunt ale mele*

Vă rog primiți asigurarea dinstinsei mele stimi.

Blaj, la 11 Oct. 1910 n.

devolat
Iuliu Maniu

Noi am dat știrea după Kel. Ért.

Camera. Președintele camerei, Berzeviczky, a declarat unui ziarist în Viena, că în decursul sesiunii delegațiilor camera va ține puține ședințe și numai după delegații se va începe munca serioasă.

În cea dintâi ședință ministrul de finanțe Lukács va răspunde la interpelația lui Polonyi, privitoare la împrumutul de stat.

La autonomia Transilvaniei.

(3)

Dar chiar dacă am lua chestia numai din punct de vedere naționalist, de ce folos ar fi autonomia Transilvaniei? Românii și-ar perde frații lor din Ungaria, aproape jumătate din numărul ce au, și restrânși la Ardeal, ar sta față cu aceleași rivalități, ca și în prezent. Căci oare ne putem închipui, ca Ungurii și Sașii

din Ardeal să se supui unei autonomii de caracter românesc? Din contră: Contrarietățile naționale ar reinvia în o formă cu mult mai dură și mai pătimasă, pentru-că frecările aceste nu le-ar îmblânzi cultura și viața economică mai dezvoltată a patriei mume, căci doară și azi cei mai radicali și sovietici ultraiști nu sunt în Ungaria, ci la periferii, în ținuturile Ardealului. Autonomia Ardealului ar însemna că Româniilor prigonii ar perde și acel sprinjin moral, pe care azi-mâne îl va oferi întreagă democrația țării, dacă va lua lupta nu pe baza particularismului teritorial, ci pe baza adevărului social față de feudalismul agrar opresor.

Și ceea-ce e mai de însemnătate este faptul, că țara aceasta a fost întotdeauna unitară, în înțelesul acela, că naționalitățile de aici, în timpul istoric cunoscut, au format întotdeauna partea întregită a statului ungar: nobilimea naționalistă a aparținut nobilimii maghiare, iobăgimea naționalistă s-a ținut de masa celor oprimați. Chestiunea naționalistă din Ungaria este o chestiune exclusiv lincvistică, economică și administrativă și nu are nici o complicație de drept public. Nu este în interesul nici al Ungurilor, nici al Româniilor a-i da un astfel de caracter. Din contră poporul maghiar și nemaghiar, exploatat de feudalism, are un interes mare și comun: a crea în această țară o democrație cinstită și culturală. Dacă se face aceasta, am rezolvat totodată și chestiunea de naționalitate, deoarece toate interesele îndreptățite de rasă, economice și culturale ale naționalităților încap în cadrul istoric al autonomiei comitatense și comunale și în cadrul altor instituții de ale democrației apusene.

În ordinea acestor stări coerente, noi nu avem teamă de pretenția autonomiei Ardealului și a altor devize teritoriale asemenea acesteia. Cei ce cer o astfel de autonomie, o cer sau fiindcă sunt scurți de vedere, sau din năcaz, ori apoi cu anumite scopuri tactice trecătoare. Noua Ungarie, creată prin votul universal și prin cultura tot mai intensă, cu abandonarea definitivă a particularismelor teritoriale, va chema la luptă comună pe toți oamenii muncitori oprimați din această țară, contra exploatatorului comun, contra feudalismului.

O convorbire cu d-l de Kiderien-Waechter.

Înainte de a părăsi țara, d-l de Kiderien-Waechter, fostul ministru plenipotențiar al Germaniei în România și actualul secretar de stat al afacerilor streine

ale Germaniei, a primit în audiență pe unul din redactorii ziarului »Adevărul«. Din convorbirea avută reținem următoarele părți:

Am stat cu mare plăcere în România și plecând simt o dureroasă părere de rău. Zece ani de zile sunt ceva în viața unui om; zece ani am stat în România. În acest răstimp am cunoscut de aproape țara d-voastră, mi-am dat osteneala. S'om-nosc în toate privințele. Am legat în acest timp cunoștințe și prietini prețioase, și voi să sper, că cei cari țin la mine, nu vor uita casa mea, dacă drumul îl va duce la Berlin s'au ori unde m'ăși găsi. Încă odată, părăsesc cu regret țara d-voastră și, deși în profesia noastră, trebuie să ne așteptăm în totdeauna la plecarea, foarte cu greu mă obișnuiesc de astădată cu gândul acesta.

— Poti să spui compatrioților d-tale că iubesc mult România, că am o adevărată slăbiciune (ein Faible) pentru țara d-voastră. E o țară binecuvântată de Dumnezeu cu toate bunătățile, în prima linie cu un popor blând și inteligent. Or, un asemenea popor pe un asemenea pământ este cea mai sigură garanție a unui viitor fericit, a progresului. Zece ani de zile am trăit aici ca observator obiectiv, turburat poate numai de simpatiile crescânde pentru România, în obiectivitatea mea. Ei, bine, chiar în acești zece ani ați realizat progrese mari. Mergând la vânătoare, am avut ocazia să cunosc și partea aceia a țării, care scapă de obicei observației streinului. Și credeți-mă pe mine, — și acolo se vede un progres. Agricultură și silvicultură mai bună și mai sistematică, școli, industrie pe alocurea, șosele bune și bine întreținute; chiar acum fiind la vânătoarea de la Bahna Rusului, am putut observa ce excelente șosele și drumuri aveți. Sunt numai exterioare progrese e drept, dar nu se poate ca ele să nu influențeze fondul, — industria, drumurile de fer, șoselele bune deschizând omului perspective noi și aspirațiuni noi.

Acți d-l Kiderien Waechter se oprește un moment, ca și când ar reflecta și continuă:

— Rezultatul observațiilor mele este că România e în plin progres. *Cu atât mai regretabil este că dintr-o concepție greșită a legiferărilor industriale, se pune o piedecă liberei dezvoltări a industriei, o piedecă deci progresului economic al țării. Chiar acum s-a modificat regulamentul de poliție minieră într'un chip indamisibil pentru industrie.* Legiferările acestea, pornite, de sigur din bune intențiuni, dar dintr-o concepție, cum am spus greșită și având în loc de urmarea bună pentru industrie la care țintesc, tocmai urmarea contrară, sunt umbra ce cade asupra luminei pe care o radiază progresele îmbucurătoare ale regatului României. Nu știu zău, dacă în condițiile date, conștiința mea de om de stat mi-ar putea îngădui să sfătuiesc pe capitaliștii cari m'ar întreba, ca să facă noi investițiuni de capitaluri în industria română de petrol de exemplu. Și dacă eu, care, o repet, iubesc România și m-aș simți fericit, în amintirea anilor frumoși ce am petrecut aci, să-i pot fi folositor într-o

direcțiune sau alta, dacă eu mă gădesc într'un asemenea conflict sufletesc, ce o mai fi un alții?

Nu mă îndoiesc însă — a continuat d-l de Kiderien — că realitatea greă mai ales legea progresului care în cele din urmă trebuie să biruască, va lămurii tot mai mult că o nouă cale se impune în legiferarea industrială, pentru ca industria să se poată dezvolta în liniște până la acel grad de înflorire pentru care necoexistă condițiuni favorabile în România și că umbra de care vorbeam odinioară, va dispărea. E și aceasta o chestiune de timp și de experiență și apoi nu odată bărbații d-voastră de stat și politici au dat dovadă că pricep împrejurările și nevoile țării și nu e motiv să credem că de data aceasta va fi altfel. Așa fiind, plecând, iau cu mine convingerea neclintită în viitorul și progresul României, căreia îi voi păstra în totdeauna sentimentele de simpatie și dragoste, de cari acum, în momentul despărțirii, simt că inima mi-e plină.

Din Portugalia.

Atențiunea lumii întregi este acum îndreptată asupra celui dintâi președinte al Portugaliei, asupra omului pe care revoluțiunea l'a chemat în capul patriei sale, ca s'o scoată din halul de mizerie în care adus'o monarhia și politicienii fără de scrupule.

Teophilo Braga este acum în vârstă de 68 de ani. La vârsta de 16 ani el s'a manifestat ca poet, publicând un volum de versuri, care a făcut mare impresie. De tânăr el s'a entuziasmat pentru dulcile cântări de dragoste și romane mînunate ale evului mediu portughez, și a căutat în toate tradițiunile de drept și moravuri, aurul poeziei.

Teophilo Braga a studiat la Coimbra; vechiul oraș universitar al Portugaliei, îi evoca trecutul glorios al Patriei și devotându-se studiilor dreptului, culesc ca rod al lor o lucrare asupra »Poeziei în drept«.

Braga a făcut întinse cercetări asupra limbii portugheze, care a fost mult nedreptățită. Astfel împăratul Maximilian al Mexicului a spus odată: »Cine n'a auzit limba portugheză, nu știe cum vorbește dracul cu bunică-sa: căci așa ceva stăruitor, năbușitor, grohăitor, așa fonțială complicata cu adunarea tuturor sunetelor ordinare și neplăcute, nu se poate să fi inventat alt-cineva de cât dracu în furia sa«. Braga a pus toată puterea sa în joc, pentru a dovedi frumusețea acestei limbi, în primul rând prin propriile sale producțiuni poetice. În a sa »Viziunea timpurilor« el a dat o mare

— Acolo, pe unde merge trenul?

— Da, acolo. Astfel eu am rămas singur în vârful muntelui și nu era nimeni cu mine, decât femeia cea bătrână, care îndoapă ratele și găștele și dă la porci de mâncare. Singurătatea aceasta și poate și despărțirea de băiatul meu, pe care nu-l vedeam decât odată în zi și uneori nici odată, îmi era foarte amară. Îmi părea, ca și când ar fi murit și el. Iarna nu venea la mine nimeni, decât un om bătrân, care îmi aducea pâine din Villalba.

Într'o dimineață în locul bătrânului, care se îmbolnăvi și peste o săptămână și muri, veni fata sa, o femeie văduvă de vre-o 30 de ani, dar foarte frumoasă. Poți întreba pe ori-cine și-ți va spune, că Tămașa nu avea păreche jur împrejur pe aici. Eu eram văduv și singur, ea asemenea.

Am început a vorbi, în ziua întâiu mai puțin, a doua zi ceva mai mult, apoi eram atent, cu ce ochi mă privește și mă bucuram, dacă observam o privire amicală din partea ei. Ei, sfârșitul a fost, că ne-am înțeles să ne luăm. Și ne-am și căsătorit.

Andreiu a fost un mare contrar al căsătoriei noastre, nu știu din ce cauză. Într'o zi îmi spuse, că Tămașa nu are ceva nume bun în Villalba, apoi îmi stătu înainte cu alt-ceva, că sunt prea bătrân pentru a mă mai căsători. Ce privește aceasta din urmă poate să fi avut dreptate, dar cealaltă era — o minciună. Ni-

meni nu putea să spună ceva rău despre Tămașa.

În anul acesta s-au întâmplat multe furături pe moșie, cu deosebire aici sus. Era o iarnă foarte aspră și corșitorii și vagabunzii au furat o mulțime de lemne. De aceea stăpânul nostru ne-a poruncit, că până vor ține furăturile, eu și Andreiu să locuim în casa asta de pe munte. Femeile au rămas în casa de jos, care se afla în apropierea liniei ferate. Din despărțirea aceasta a urmat catastrofa pentru noi toți. Nevasta băiatului meu s-a îndrăgostit de un fecior din Villalba, care era lucrător la stațiunea de la Escorial și avea întâlniri cu el. În curând știa toată lumea despre acest lucru; singurul om, care nici nu presupunea nimic, era sărmanul meu băiat. Femeia aceasta nerușinată mergea uneori până la Escorial, ca să-și întâlnească draguțul.

În timpul acesta se ivi înfricoșata coleră. În toate părțile mureau oamenii cu gramada. Pe aici numai Tămașa și Pepa au fost atacate de boală și au murit una după alta în decurs de 48 de oare. Cred, că nu e lipsă să-ți spun mai pe larg, cât de grozavă a fost pentru noi această lovitură. Dar auzi numai ce s-a întâmplat mai departe.

În o noapte din Octomvre feciorul meu a rămas în casa din vale, ca să plece cu cel dintâiu tren la Madrid, unde avea de isprăvit mai multe afaceri. Pe inserate se iscă un vifor strajnic, ploaia curgea puhoiu și gândeai, că fulgerile au să aprindă văzduhul. Deodată cineva bate la

ușe. Era un muncitor dela calea ferată, care mergea către Villalba, fu surprins de vifor și se ceru în gazdă. Andreiu îi dădu sălaş. El își uscă hainele la cuptor și nu peste mult ambii se așezau la masă, discutând vesel și jucând cărți.

Ei nu se văzuseră nici când până atunci și străinul nu putea să aibă nimic cu Andreiu. De aceea numai așa îmi pot explica cele ce s-au întâmplat după aceasta, că sunt oameni, cari au cea mai mare plăcere, dacă pot să flecărească tot ceace au auzit ori au văzut. Cu un cuvânt acest om a început să istorisească feciorului meu cu date și pe larg, că de câteori trecuse pe aici în timpul când locuiau singure cele două femei, vedea pe una întâlnindu-se adeseori cu un om tânăr. Spunea chiar, că i-a văzut de mai multe ori și pe câmp, ținându-se de mână, cum fac amoroșii, când cred, că nu sunt văzuți de nimeni.

Andreiu îmi spuse, că ar fi dat totul aceluși om, dacă el i-ar fi putut arăta cu dovezi, care din cele două femei avea întâlnire cu tânărul, cea mai tânără sau cea mai bătrână? În privința aceasta nu putu să afle decât, că femeia respectivă purta întotdeauna bluză roșie. Aceasta însemna, că ea a fost nevasta feciorului meu, deoarece Tămașa, care jenea încă pe tatăl său, umbla în haine negre. Iar nevasta lui Andreiu purta în adevăr adese-ori bluză roșie.

Din acest minut feciorul meu fu cuplșit de o durere amară, suferea grozav.

Îl vedeam tot trist și adâncit în gânduri, cum mă vezi adeseori acum pe mine. În fine după multe rugări băiatul meu mi-a istorisit totul. Modul curios și agitația de care era cuprins, când îmi vorbea de acest lucru, m'au convins, că această întâmplare curioasă îl va băga în mormânt. Și atunci... cuprins de îngrijire pentru băiatul meu... atunci am făcut ceva, despre care nu știu că bine a fost sau rău, dar știu că prin fapta mea am salvat pe fiul meu.

I-am spus, că păcătoasa a fost mămă-sa vitregă. I-am spus, că eu știam aceasta de mult și știam și aceea, că voindea a abate dela sine orice suspiciune, împrumuta bluza dela nevasta lui, de câte ori avea întâlniri cu amantul ei. Andreiu a poțit să jur, că spui adevărul. Și eu — am jurat.

Sărmanul Ramon tăcu un moment apoi zise:

— Despre Tămașa nu va vorbi nimeni rău, fiindcă băiatul meu păstrează fidel secretul fals al dejosirii mele afirmative. Iar' eu vreau ca băiatul meu să bine să creadă, că a fost o femeie strictă nevastă-mea, decât să se convingă, că e ceta, care a fost înșelat, este el.

epopee a omenirii, în care a reprezentat lupta ideilor liberale și umanitare. Ca poet liric a produs de asemenea foarte mult și a răspândit operele conluptătorilor săi, publicând o antologie a poeziei portugheze moderne.

În introducerea la această publicațiune, el nu bate însă calea cea greșită atât de în floare acum la noi, de a lăuda tot ce este portughez, ci critică sever producția poetică modernă, cu cuvinte, cari s-ar potrivi și în altă parte. Așa el scrie între altele: »În Portugalia toți sunt poeți, unii pe ascunsele, ca și când ar fi un vițiu secret, alții netrecând peste granița gazetăriei; alții iarăși cultivă focul sacru până la 25 de ani, ca Herculano; alții în sfârșit posedă curajul, să producă volume și cea ce surprinde mai ales, continuă să publice versuri, după ce au devenit directori, diplomați și miniștri.

De fapt, cei mai mulți poeți portughezi ai ultimei epoci, au stat toată viața lor, ca și Teophilo Braga însuși, în lupta politică și au dat ziaristicii o mare parte a puterii lor.

Cu mai mult efect încă decât ca poet, a lucrat Braga ca savant pentru istoria patriei sale și pentru dezvoltarea patriotismului național. La 1870 a apărut primul volum al operei sale fundamentale: »Istoria literaturii portugheze«. De atunci au apărut un număr mare de volume în cari se tratează în mod științific și complet dezvoltarea spiritului poetic portughez.

Această lucrare uriașă el a înlesnit-o însă prin numeroase monografii, cari dela scrierea sa asupra trubadurilor portugheze (1871) până la »Istoria romantismului în Portugalia«, cuprind toate fazele literaturii portugheze. Cu argumente foarte puternice, Teophilo Braga a pledat pentru origina portugheză a celui mai însemnat roman din evul mediu, a romanului »Amadeu din Gallia«, a publicat cântecele și romanțele poezilor populari, creațiunile poezilor palatelor din secolul al XV, operele elevilor lui Camoëns, a scris istoria teatrului portughez și a arătat cu acest prilej frumusețile multor drame uitate, s'a entuziasmat de poeziile melodice ale bucolicilor și a pus splendidele egluce ale lui Ribeiro cu amănunțimea lor văpaie de amor, alături de »Romeo și Julia« lui Shakespeare. Multe studii ale lui Braga sunt dedicate celui mai mare poet portughez, lui Camoëns. »Luiziadele« acestuia — a scris Braga — »au devenit pentru Portugalia ceea ce n'a putut atinge nici o capo-d'operă a literaturii universale: cea mai deplină dovadă a vieții unei naționalități.

Teophilo Braga a plecat de tânăr și sărac de acasă. Copilăria lui a fost tristă și chinată de răutatea unei mame vitrege. Pentru existența sa a trebuit să ducă o luptă grea și dureroasă. La 1868 candida pentru catedra de economie politică din Oporto. Un stupid, ale cărui rude aveau trecere pe lângă comisiune, îi fu preferit. După grele lupte e numit în 1872 profesor de literatură modernă europeană la Lisabona, contra voinței conservatorilor, catolicilor, monarhiștilor. De aci încolo Braga se devotează numai științei.

Afară de mizerabilul salariu de profesor nu are nici un venit, de oare-ce cărțile sale le da gratuit bibliotecilor, pentru a răspândi ideile ce ele propagă.

Intr'o auto-biografie a sa Theopilo Braga a scris: »Partidul conservator îl consideră pe Braga ca dușman, pentru-că e republican și liber cugetător. El a fost acela care a introdus pozitivismul în Portugalia și aceasta-i suficient pentru ca să fie urât.

ȘTIRI.

— 29 Septembrie v.

Exportarea cărnei din România. Lucrările de amenajare a abatorului provizoriu instalat la Turnu-Severin în vederea exportării cărnei din România în Austro-Ungaria se vor termina în prima jumătate a lui Octombrie.

La 17 Octombrie va avea loc punerea primei pietre a abatorului național, care va fi construit, în acest scop, pe acest punct al graniței noastre.

Ministrul de domenii al României, care se ocupă în mod activ, cu chestiunea exportului vitelor, va convoca zilele acestea la minister o conferință a principalilor crescători de vite, pentru ca să delibereze cu ei în această privință.

Administrație. »Drapelul« scrie următoarele: O noțiune foarte bine cunoscută la noi Români. Despre această administrațiune a dat comitele suprem al Aradului Ivan Urban în ședința congregațiunei orașului Arad următorul tablou caracteristic. Lipsind unii membrii oficiali comitele a zis: »Nu pot trece cu vederea această neglijență a oficialilor. Pentru faptul, că unii sunt în concediu, sau își culeg vile, nu se poate opri administrația. În genere constat, că de când oarele oficioase durează până la 2 ore p. m., domnii oficiali deja pe la ora 12 nu se mai găsesc în oficiu. Dar nu numai atât. A îndrumat pe un referent să iuverte a refera. S'a plâns, că orașul Arad n'ei acum nu a luat măsurile contra holerei, iar siguranța publică e atât de defectuoasă, încât acum la serbarea de 6 Oct. mulțimea a sfârșit coroanele depuse pe monumentul celor 13. Trimițând dânsul acolo servitorul său, pentru a împiedeca această lipsă de pietate, acesta a fost bătut fără ca un polițist să-și fi arătat fața prin împrejurime. În aceeași zi seara, cineva a puzcat în odaia d-sale de lucru, de pe stradă. Din fericire, plumbul a nimerit în masa de scris, fără a-l vătăma pe dânsul. Despre acest atentat vădit poliția n'a știut nimic, măcar că palatul e situat pe cea mai frecventată stradă a Aradului.

Membrii au ascultat cu gura căscată pe fișpan. Iar bietul român o să-și gândească: Dacă-i administrația așa în Arad sub ochii fișpanului, cum o fi prin — Gurahonț?

Logodnă. Anica Brătuiu și Ioan Mihai Ciufudeanu logodiți. Teiuș—Blaj.

Sentința în procesul Haverda. Senzaționalul proces Haverda s'a sfârșit ieri cu următoarea sentință: Haverda Mariska 12 ani temniță, Iános 10 ani și Vojtha 8 ani.

Șvabi în Persia. Cetim în »D. B. Z.« din Sibiu, că șahul Persiei a permis la 300 familii șvabești, mai ales din Germania, să se așeze în Persia și că în curând vor mai urma vre-o 150—180 familii șvabești. Curios neam! Și de aici din Bănat emigrează, deși sunt cei mai bine situați. Se vede că lor numai acolo le place, unde alte neamuri sunt foarte înapoiate în ale agriculturii.

Teatru. Azi, Miercuri, în 12 Oct. c. se dă în teatru german, ca novitate »Die geschidene Frau« operetă în 3 acte. Măne, Joi, se dă »Die lustige Witwe«, având rol și d-șoara Ilona Ney, dela teatrul orașeanese din Lipsca.

»Az Ujság« pentru statua lui G. Tisza. Înainte de aceasta cam cu o jumătate de an a pornit ziarul budapestan »Az Ujság« colecta pentru o statuă lui Coloman Tisza, și favorizat de situația politică, a adunat în acest restimp, precum reiese din a 22-a dare de seamă săptămânală, considerabila sumă de 86,203 cor. și 56 fl.

Autonomia Transilvaniei. »Drapelul« scrie următoarele:

»Pentru autonomia Transilvaniei publică în »Gaz. Trans.« un pseudonim doi articoli foarte remarcabili, cari arată dezvoltarea economice produse în Ardeal de uniune și încheie cu celebrele vorbe ale lui Cserei, că de păsatul ungurean s'au săturat după-țe și-au fript buzele. Ca picanterie însă ni-se pare un interesant semn al vremii, că sub pseudonimul »Gazetei« bănuim pe un fost deputat dietal din 1868, care când au prezentat deputații români și sârbi moțiunea în chestia Transilvaniei, a scris-o, dar după-țe a fost depusă pe biroul dietei și-a retras subscrierea! Se vede, că și pseudonimul »Gazetei« s'a săturat după-țe și-a fript buzele!

»Gazeta Transilvaniei« sinceră, ca tot-deauna, asigură »Drapelul«, că se înșală în presupunerea sa. Autorul articolelor »De pe Văcărea« e unul din vrednicii fruntași ai noștri, care nici când n'a luat parte la luptele noastre politice, dar cu atât mai mult la cele culturale — economice, e autor a mai multor cărți economice de mare valoare și trăește în România.

Incendii mari în America. Din Warand (Minnesota) se anunță, că o pădure a luat foc deja de mai multe zile, prefăcând

în cenușe două comune. Mai multe orașe sunt periclitare se cadă pradă focului. Până acum s'au aflat 75 cadavre carbonizate. Se crede, că au căzut cu total jertfă 400 persoane. Paguba se urcă până acum la o sută milioane dolari.

Jubileul universității din Berlin. Alături s'au început în Berlin festivitățile aranjate cu ocaziunea jubileului de 100 ani a universității de acolo. De dimineață s'a servit în catedrală un Te-Deum, iar seara a avut loc în sala festivă a universității o recepțiune oficială, la care a fost prezent ministrul de culte, reprezentanții universităților germane și streine și alte notabilități. Tot în seara aceea a avut loc și un concert cu torțe, la care au luat parte peste 4000 universitari.

Avis. Un candidat de avocat, perfect în stil maghiar și român, află aplicare numai decât pe lângă condițiuni favorabile, în cancelaria avocatului Dr. Mátyás Lázár, Sibiu, strada Cisnădiei.

Mulțămite. Cu prilejul petrecerii de vară aranjată la 28 aug. n. c. în Băsești au suprasolvit: Domniul Eugeniu Dredean preot Tăltolt 5 cor, Ioan Vașvari, preot Bărsăul de sus 2 cor. Dr. Mihai Pop, adv. Ceu 2 cor. Ioan Rognean 1 cor. Teofil P. Leményi, conducător de economie Supur 2 cor. Tiberiu Caba, 2 cor. Vasile Bran, proprietar Tegeha 6 cor. Locotenentul Caba, 5 cor. Emil Bran, preot Dragomirești 4 cor. N. Muntean, 1 cor. Zaharia Pușcaș, conducător de economie Băsești 1 cor. Vasile Pop, paroh-protopop Oarța de jos 2 cor. Petru Pop, 1 cor. Gavriil Murășan, notar Băsești 1 cor. Sabin Dragomir, Năpradea 1 cor. Vasile Hoblea, preot Cig 2 cor. Dr. Artemiu Caba, avocat Seini 8 c. Victor Pap, Băsești 1 cor; cărora domni și pe această cale le exprimăm adâncile noastre mulțămite. Comitetul.

Cutremur de pământ. Din mai multe părți ale țării se anunță cutremure de pământ. Marți la 1 oară d. a. s'a simțit la Orșova un puternic cutremur. La Bogșa cutremurul s'a simțit de 5 ori, durând o minută și jumătate.

Greșeli de limbă în școală și în casă.*

Cum marea majoritate a profesorilor și învățătorilor noștri și-a făcut educația la școale neromânești, e lucru firesc, dacă în limba de toate zilele a școalelor s'au furișat pe nesimțite o mulțime de străinisme ascunse în cuvinte de altfel românești. Numărul lor e cu atât mai mare, cu cât ne depărtăm din partea sudostică a țării noastre spre apus și spre miază-noapte.

Cele mai răspândite greșeli de limbă în viața școlară sunt traduceri românești ale cuvintelor maghiare (în parte și germane) compuse cu prefixe, cum sunt d. e. felkenni, leálni, kireenni, bejónni, felirni, leirni et.

Astfel se nasc frazele românește necorecte, sau chiar absurde:

Scoală-te sus! (állj fel)
ieși afară (menj ki)
scrie sus (ird fel)
scrie-o jos (ird le)
curge afară (kifoly)
decurge (lefoly)
a lăsa afară (kihagyni)
a scrie înlăuntru (beirni)
(două linii) se întreține (átmetszik egymást) etc.

Greșala se naște în toate aceste exemple din diferența de senz ce este între verbele maghiare cu prefixe și cele fără prefixe, diferență, pe care limba maghiară nu o poate reda decât tocmai cu ajutorul acelor prefixe, câtă vreme limba noastră are cuvinte deosebite, proprii pentru ambele senzuri. Deci nu are nici o nevoie de traducerea acelor prefixe. Un exemplu ne va lămuri mai bine.

Cuvintele ungurești: állni și felállni, exprimă două noțiuni deosebite cu acelaș verb, odată fără și odată cu prefix; állni însemnează românește »a sta«, iar felállni »a se ridica« sau »a se scula« și de aceea e greșită și rea traducerea: »a sta în sus.

Ar însemna, că ne batem joc de limba românească, dacă am apuca pe panta aceasta și am începe să traducem toate compozițiile de verbe cu prefixe ale limbii maghiare, precum:

felállni = a sta în sus
kiállni = a sta afară
elállni = a sta de lângă (?), a absta

*) Din broșura »Pentru limbă« apărută zilele aceste. Prețul 30 bani.

beállni = a sta înlăuntru
leállni = a sta în jos.

Repetăm: Prefixul în limba maghiară schimbă înțelesul primar al verbului, iar limba românească exprimă cu alte cuvinte deosebite aceste verbe cu prefixe ale limbii maghiare.

Vom zice deci corect românește:
scoală-te! (állj fel)
ieși! (menj ki)
scrie-o! sau decopiează-o! (ird fel și ird le)
a introduce, a înregistra (beirni)
a intra (bejónni și beállni)
a scoate, a elimina, a lăsa (kihagyni)
a se scurge, a se vărsa (kifoly)
(două linii) se taie între olaltă (átmetszik egymást). Alte greșeli:
clopoțește, în loc de: sună clopotul (clopoțelul)
se tolează, în loc de: se nulifică, se nimicesc,
se insinua, în loc de: se anunță.

* * *

Traducerea acestor prefixe în românește a ajuns și în casele intelectualilor noștri din cercurile cu populație maghiară e adevărată pacoste.

Cocoana casei după-țe s'a sculat sus dimineața, »șade jos« la masă, »chiamă înlăuntru« servitoarea, ca să servească »sus« dejunul, apoi îi demandă »să scoată afară« o cratiță, »să taie sus« carnea și să-i spună, când va fierbe »sus« apa din oală și să grijească »să nu cadă jos copilul«, să »ia în sus« asta, să »pună jos« cealaltă, etc. etc.

Și toate aceste le face, în loc: să se scoale, să șadă la masă, să cheme servitoarea și să-i spună: să scoată o cratiță, să taie carnea, să-i dea de știre când va fierbe apa din oală, să grijească să nu cadă copilul, să ridice asta, să pună sau să lase cealaltă etc. etc.

Virgil Onișiu.

Bibliografie.

A apărut: De toate și din toate pentru popor sau Cartea Neamului cuprinzând date istorice, tradițiunile, credințele și datele poporului român aranjate lunar, literatură și calendar. pe anul 1911 întocmită de Emanoil Elefterescu 1910. Prețul 2 lei (2 coroane).

ULTIME ȘTIRI.

Hamburg, 12 Oct. »Hamburger Nachrichten« se ocupă cu declarațiile prințului Bismarck făcute la 1891 când a spus, că dezvoltarea popoarelor latine duce la republică.

Cancelarul Bismarck s'a convins, că activitatea republicană a Franței tinde ca toate popoarele latine să introducă republica, și primul ei gând este la introducerea regimului republican în Portugalia.

Dacă, a spus Bismarck, și Portugalia și Spania vor proclama republica, acest fapt va avea o mare influență și asupra Italiei, având în vedere situația economică și nemulțumirile.

Aceste evenimente se vor întâmpla probabil în viitorul îndepărtat, totuși nu este exclusă posibilitatea, ca în urma acțiunii republicane ce o desfășoară Franța în Portugalia, să se producă o mare schimbare în directiva politică a Europei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Succesorii.

Redactor respons: Ioan Spudercu.

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena

Consultațiuni

cu celebritățile medicale, cu specialiștii de la facultatea de medicină din Viena.

Telefon nr. 17065.

„ECONOMUL“

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni.
Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Vesselényi-Miklós 26. Filiale în Gherla, Ludosul de Mureș, Pânticeu, expoziție în Aiud.

Intemeiat la anul 1896.

Are Capital social în 4000 acțiuni
K. 400.000

„ Fonduri de rezervă „ 250.000

„ Fonduri culturale și de binefacere „ 15.000

„ Depuneri spre fructificare peste „ 1.600.000

Primește depuneri spre fructifi care dela privați cu 4 1/2% și cu 5% iar la sume peste 10.000 cor. și dela corporațiuni culturale sau filantropice cu condițiuni excepțional favorabile.

Escontează cambii cu cel puțin două subscrieri;

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară cu 7% și 8%; Acoardă împrumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 7%.

Acoardă împrumuturi de Cont curent cu acoperire de hârtii de va loare notate la bursă cu 6% și 7%.

„Economul“ ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești; de acelea s'au făcut la Gilău, Feneș, Sălciua Tic, Berind, Măciucașul Ung., Gădălis'.

„Econumul“ mijlocește cele mai estive asigurări pe viață și contra focului.

Președinte:

Dr. Isidor Marcu.

Dir. executiv:

Dr. Amos Frâncu.

Membrii în Direcțiune: Dr. Elie Dăianu, Ladislau Papp, Dr. Baziliu Bașiota, Dr. Romulus Marcu, Iuniu Br Hodoș, Dr. Coriolan Pop. Juris-consult: Dr. Victor Porușiu, avocat

Wilhelm Csallner,

turtar.

BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 43.

Produce cele mai bune și fine turte dulci cu deresnri, migdale, piper și turtă de Nürnberg.

Pentru restaurante cele mai fine prăjituri desert.

Tot acolo se capătă Met de miere foarte fin și cu efect vindecător.

Pentru pomeni recunoscuta turtă dulce a lui Csallner.

Vănzătorilor se dă rabat. 1148,1-11.

Medicul primar

Dr. Iekelius

locuște acum în Strada Vămei Nr. 2.

Consultațiune dela orele 1—3.

Curelărie, selărie, fabricatie de giamantane și hamuri.

Tot felul de obiecte de voiaj, lucrează după dorință, asemenea și Reparaturi

Mihail Mooser

Brașov, Brașo-vechi.

Strada lungă 37.

Hotel Central

Nr. 1

Renovat din nou, odăi frumoase și sănătoase. Prețurile dela 2 coroane în sus. Sală mare pentru nunți, banchete, baluri, concerte, etc. Bucătărie renumită. Restaurant în Grădina Hotelului. Vinuri curate de Ardeal, Bere Steinbruch, Serviciu prompt. Omnibus pentru gară la toate trenurile.

IOSEF WYHANEK, Hotelier

Să sprijinim meseriașii noștri!

Nou croitor român!

Subcrisul, după-ce sub patronajul «Asociațiunei» pentru sprijinirea meseriașilor Români din Brașov, m'am pregătit pentru meseria de croitor, perfecționându-mă în arta mea, prin mai multe centre europene mai mulți ani succesive, mă aflu de prezent în plăcuta poziție a-mi recomanda:

Salonul de croitorie

pentru bărbați

Brașov, Strada Prundului Nr. 33.

(vis-à-vis de Vila Popovici), unde cu prima Octobre n. primesc ori-ce comande și satisfac cu cea mai severă acurateță, gust, lucru trainic, frumos și cu prețuri convenabile.

Rog deci On. public românesc din loc și jur, să binevoiască a-mi da binevoitorul seu sprijin, asigurându-l din parte-mi de silința mea deosebită de a satisface tuturor așteptărilor.

Cu toată stima:

Dumitru Mircan,

măiestru-croitor, Brașov,
Str. Prundului Nr. 33.

Să sprijinim meseriașii noștri!

Să sprijinim meseriașii noștri!

Să sprijinim meseriașii noștri!

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de Băcănia Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la cazuri de morțe, aședământul seu de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta cu prețuri ieftine.

Comisioane și depon de sieriuri de metal ce se pot include hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor sieriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cuxani pentru monumente și plantici cu prețurile cele mai moderate.

Reprezentanță de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vânet, pentru copii, precum și cloșii.

Comande întregi se execută prompt și ieftin, i au asupra-mi și transporturi de morți în străinătate.

La cazuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

115—

Prețuri de tot scăzute.

Din cauza strămutărei vând toate confecțiunile lucrăte cu mâna cu prețuri de tot scăzute.

Fritz Bolesch

Strada Mihael Weis. Casa Copony.

Nr. 1113,3—150

Încălțăminte

GHETE

originalamericane pentru Dame, Domni, Copii

Păpuși albi de atlas.	Cisme de lucru
Păpuși albi de dans.	Cisme Halina.
Păpuși de gimnastică	Cisme de vânat.
Păpuși călduroși de	Cisme de călărie.
Păpuși de postav.	Gamase
Ghete cu țig	Galoși
Ghete de voiaj	Ghete cu șinoare

— pentru Dame Domni și Copii. —

Calitate solidă. — Magazin de încălțăminte. — Mare asortiment.

Atelier modern **Alfred Ipsen Kronstadt,** Prețuri ieftine

Strada Vântii Nr. 32, (Vă-vis de cafeneaua Transilvania.)

Tipografia Mureșanu Brașov

Têrgul Inului nr. 30.

Telefon inter. nr. 226.

Biroul Tipografiei în curte et. I.

Aci se efeptuiesc toate comandele.

Acest stabiliment este arangiat din nou cu un bogat asortiment de material, cu cele mai frumoase și mai moderne corpuri de litere, provăzut cu toate mijloacele tehnicei tipariului, astfel încât ne-a flăm în plăcuta poziție de a putea satisface pe terenul artelor grafice, și celor mai rafinate dorințe. Fără concurență, la nivoul recerut de timpul prezent s'a avântat Tipografia A. Mureșian, prin noaua arangiere. Muncitori experți, puteri de primul rang. De acea ne este posibil a pregăti urgent și cu acurateță ori ce lucrare cât de extinse, opuri, Istorii, volume, monografii, și tot felul de lucrări cât de complicate la noi se efeptuesc prompt, cu febrilă iuteală, gust și frumsețe artistică, Prețuri modarate.

Ne rugăm pentru spriginirea binevoitoare prin dese comande.

Toate comandele, scrisorile, mandatele și banii, sunt a se adresa direct la

Direcțiunea Tipografiei A. Mureșian Brașov

IMPRIMATE, CĂRȚI, științifice, didactice și literare. — **STATUTE,** — foi periodice, Prețuuri curente. **Protocolare tabelarice,** tot felul de Invitări la petreceri, logodnă, cununie, în color și simple, lucrări artistice executate modern. Toate comandele vor fi punctual, grabnic efeptuite cu prețurile cele mai convenabile.

Atelier de arte grafice stabiliment nou arangiat cu cele mai frumoase litere

LUCRĂRI PENTRU bănci, Bilanțe, Libele de depuneri executate artistic în toate culorile după dorință. Compturi, adrese Circulare, Scrisori, Firme, **DIPLOME, GALANTERII,** Bilete de vizită, Logodnă Cununie, Necroloage. Tot soiul de tabele și anunțe, prețuri foarte moderate. Cele mai moderne tipărituri comerciale.

Stabiliment de nou asortat și arangiat cu cele mai bogate garnituri